

ERBİL BEYTAR

**İŞÇİNİN KİŞİLİĞİNİN VE
KİŞİSEL VERİLERİNİN
KORUNMASI**

onikilevha
TMMOB İKTİSADİ VE İŞ GÜCÜ KURUMLARI DERNEĞİ

İÇİNDEKİLER

İKİNCİ BASKIYA ÖNSÖZ.....	VII
ÖNSÖZ	IX
İÇİNDEKİLER.....	XI
KISALTMALAR.....	XIX
GİRİŞ.....	1

KİŞİLİK HAKKI VE KİŞİLİĞİN KORUNMASI

1. KİŞİLİK KAVRAMI VE İÇERİĞİ.....	5
1.1. Kişilik Kavramı.....	5
1.2. Kişilik Haklarının İçeriği.....	7
1.2.1. Maddi Bütünlük Hakkı.....	10
1.2.1.1. Vücut Bütünlüğü.....	10
1.2.1.1.1. Organ ve Doku Nakli	11
1.2.1.1.2. Cinsel Faaliyete İlişkin Müdahaleler ve Cinsiyet değişikliği.....	14
1.2.1.2. Yaşama Hakkı	16
1.2.1.3. Sağlık Hakkı.....	19
1.2.2. Manevi Bütünlük Hakkı.....	20
1.2.2.1. Şeref ve Haysiyet	20
1.2.2.2. Resim Üzerindeki Haklar.....	24

1.2.2.3. Ad Üzerindeki Haklar	26
1.2.2.3.1. Adın Türleri	26
1.2.2.3.2. Adın Kazanılması ve Değiştirilmesi	27
1.2.2.3.3. Adın Korunması	29
1.2.3. Sır Çevresi ve Gizlilik Alanı Üzerindeki Haklar	30
1.2.4. İktisadi Bütünlük Üzerindeki Haklar	33
2. KİŞİLİK HAKKININ NİTELİKLERİ	34
2.1. Kişilik Hakkının Mutlak Hak Oluşu	35
2.2. Kişilik Hakkının Kişiyeye Sıkı Sıkıya Bağlı Oluşu	35
3. KİŞİLİĞİN KORUNMASI	36
3.1. Kişiliğin İç Karşı Korunması	36
3.2. Kişiliğin Dış Karşı Korunması	37
3.3. Kişiliğin Kanun Yoluyla Korunması	40
3.3.1. Kamu Hukukunda Kişiliğin Korunması	40
3.3.1.1. Anayasa'daki Koruma	40
3.3.1.2. Türk Ceza Kanunu'ndaki Koruma	42
3.3.2. Özel Hukukta Kişiliğin Korunması	44
3.3.2.1. 4721 Sayılı Türk Medeni Kanunu'ndaki Koruma	44
3.3.2.2. 6098 Sayılı Türk Borçlar Kanunu'ndaki Koruma	45
3.3.2.3. 4857 Sayılı İş Kanunu'ndaki Koruma	46
3.3.2.4. 6012 Sayılı Türk Ticaret Kanunu'ndaki Koruma	47
3.3.2.5. Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu'ndaki Koruma	48
3.4. Kişilerin Verilerinin Korunması	48
3.4.1. Kişisel Veri Kavramı ve Unsurları	48
3.4.1.1. Kişisel Veri Kavramı	48
3.4.1.2. Kişisel Verinin Unsurları	51
3.4.1.2.1. Bilgi	51
3.4.1.2.2. Kimliği Belirli veya Belirlenebilir Kişi	52
3.4.1.2.2.1. Kişi	52
3.4.1.2.2.2. Kimliğin Belirli veya Belirlenebilir Olması	53
3.4.2. Hassas Kişisel Veriler	54

3.4.3. Kişisel Verilerin Hukuki Niteliği	55
3.4.3.1. Mülkiyet Hakkı Görüşü	56
3.4.3.2. Fikri Mülkiyet Hakkı Görüşü	57
3.4.3.3. Kişilik Hakkı Görüşü	58
3.4.4. Kişisel Verilerin İşlenmesi.....	60
3.4.4.1. Kişisel Verilerin İşlenmesinde Temel İlkeler.....	61
3.4.4.2. Kişisel Verilerin İşlenmesinde Hukuka Uygunluk Sebepleri	64
3.4.4.3. Hassas Verilerin İşlenmesinin Şartları	66
3.4.5. Kişisel Verilerde Hak ve Sorumluluklar	69
3.4.5.1. Veri Sorumlusunun Aydınlatma Yükümlülüğü.....	69
3.4.5.2. Bilgisi İşlenen Kişinin Hakları.....	70
3.4.5.3. Veri Sorumlusunun Yükümlülükleri	71
3.4.6. Kişisel Verilerin Korunmasına İlişkin Hukuki Düzenlemeler.....	72
3.4.6.1. Ulusal Düzenlemeler.....	72
3.4.6.1.1. Anayasa'daki Düzenlemeler.....	72
3.4.6.1.2. Türk Ceza Kanunu'ndaki Düzenlemeler	72
3.4.6.1.3. Türk Borçlar Kanunu'ndaki Düzenlemeler	73
3.4.6.1.4. İş Kanunu'ndaki Düzenlemeler	73
3.4.6.1.5. Kişisel Verilerin Korunması Kanunu'ndaki Düzenlemeler	74
3.4.6.2. Uluslararası Düzenlemeler	74

İŞÇİNİN KİŞİLİK HAKLARININ KORUNMASI

1. İŞ SÖZLEŞMESİNİN İŞÇİNİN KİŞİLİĞİNE ETKİSİ.....	75
1.1. İşverene Bağımlılığın Kişiliği Korumaya Etkisi.....	76
1.2. Yönetime İtaat Borcunun Kişiliği Korumaya Etkisi.....	79
1.3. İşverenin Gözetim Borcunun Kişiliği Korumaya Etkisi	82
2. İŞÇİNİN KİŞİLİĞİNİN KORUNMASI.....	85

2.1. İşçinin Kişiliğinin İçerisi Karşı Korunması	85
2.2. İşçinin Kişiliğinin Dışarı Karşı Korunması.....	87
2.3. İşçinin Kişiliğinin Kanun Yoluyla Korunması	88
3. İŞÇİNİN KİŞİLİK HAKLARINA MÜDAHALE.....	89
3.1. İşçinin Kişilik Haklarına Müdahalede Ölçü	89
3.2. İşçinin Kişilik Haklarına Müdahalede Orantılılık.....	90
3.3. İşçinin Kişiliğine Müdahalede Açıklık ve Şeffaflık.....	92
3.4. Kişiliğe Müdahalede Hukuka Aykırılığı Kaldıran Nedenler	93
3.4.1. İşverenin Müdahalesine İşçinin Rızası	94
3.4.2. Giriş Çıkış Kontrolüne İşçinin Rızası.....	95
3.4.3. Üst ve Eşya Aramasına İşçinin Rızası	96
3.5. Çalışma Sürecindeki Kişisel Hayata Müdahale.....	99
3.5.1. İşçinin Giyimine ve Görünümüne Müdahale	100
3.5.2. İşçinin Sigara İçmesine Müdahale	102
3.5.3. Diğer İşçilerle İlişkilerine Müdahale.....	104
3.5.4. Çalışma Süresi Dışındaki Kişisel Hayata Müdahale	106
3.5.5. İşyerinde Telefonla Konuşmaya Müdahale	109
4. İŞÇİNİN KİŞİLİK HAKLARINA SALDIRI.....	110
4.1. Ayrımcılık Yasağı.....	111
4.1.1. Ayrımcılık Tanımı ve Çeşitleri	111
4.1.1.1. Doğrudan Ayrımcılık	111
4.1.1.2. Dolaylı Ayrımcılık.....	113
4.1.1.3. Pozitif Ayrımcılık.....	115
4.1.2. İşyerinde Ayrımcılık ve Ayrımcılık Çeşitleri.....	117
4.1.2.1. İşe Alım Sırasında Ayrımcılık	117
4.1.2.2. Çalışma Esnasında Ayrımcılık	119
4.1.2.3. İş Sözleşmesinin Feshinde Ayrımcılık.....	121
4.2. İşyerinde Psikolojik Taciz	124
4.2.1. Psikolojik Taciz ve Oluşum Süreci	124
4.2.2. İşyerinde Psikolojik Taciz Kavramı.....	125

4.2.3. İşyerinde Psikolojik Taciz Uygulamaları	128
4.2.4. İşyerindeki Psikolojik Tacizin Tarafları	129
4.2.5. İşçi ve İşveren İlişkisinde Psikolojik Taciz.....	131
4.2.5.1. Yönetim Hakkının Kötüye Kullanılması Bakımından Psikolojik Taciz.....	131
4.2.5.2. Gözetim Borcunun İhlali Bakımından Psikolojik Taciz	132
4.2.5.3. Eşit Davranma Borcunun İhlali Bakımından Psikolojik Taciz	133
4.3. İşyerinde Cinsel Taciz.....	134
4.3.1. Cinsel Taciz Tanımı.....	135
4.3.2. İşyerinde Cinsel Taciz Tanımı ve Türleri.....	137
4.3.3. Türk Pozitif Hukukunda Cinsel Taciz Düzenlemeleri	139
4.3.4. Türk İş Hukukunda Cinsel Taciz Düzenlemeleri.....	140
4.3.4.1. Cinsel Tacizde İşverenin Sorumluluğu	140
4.3.4.2. Cinsel Tacizde İspat	143
4.3.4.3. Cinsel Taciz Yaptırım ve Sözleşmenin Feshi	145

İŞÇİNİN KİŞİSEL VERİLERİNİN KORUNMASI

1. KİŞİSEL VERİLERİN TOPLANMASINDA HUKUKA UYGUNLUK VE ÖLÇÜLÜLÜK.....	147
1.1. İşçinin Kişisel Verilerinin İşlenmesi	147
1.1.1. Hukuka Uygunluk İlkesi	149
1.1.2. Doğruluk ve Dürüstlük İlkesi.....	150
1.1.3. Açıklık ve Meşruluk İlkesi.....	151
1.1.4. Güncellik İlkesi	151
1.1.5. Verilerin Toplanma Amacıyla Sınırlı Olma İlkesi	152
1.1.6. Verilerin Muhafazası ve Ölçüsü İlkesi	152
1.2. Kişisel Verilerin Elde Edilmesinin Hukuka Uygunluğu	154
1.2.1. İşçinin Rızasıyla Veri İşleme.....	154

1.2.2. Veri İşleme Yükümlülüğü.....	157
1.2.3. Verilerin İşlenmesinde Üstün Yarar İlkesi	158
1.2.4. Sözleşmeden Doğan İşlenme Zorunluluğu.....	159
1.2.5. İşçi Haklarının Korunması İçin İşlenme Zorunluluğu	160
1.3. Kişisel Verilerin İşlenmesinde Ölçülülük.....	160
2. İŞÇİNİN İŞE ALINMASINDA ELDE EDİLEN VERİLERİN DEĞERLENDİRİLMESİ.....	162
2.1. İşçinin İşe Alınmadaki Sorular ve Sınırları	163
2.2. Kişisel Durum, Eğitim ve Sağlıkla İlgili Kişisel Verilerin Elde Edilmesi.....	166
2.2.1. Kişisel Durumla İlgili Kişisel Verilerin Elde Edilmesi.....	166
2.2.2. Eğitimle İlgili Kişisel Verilerin Elde Edilmesi.....	171
2.2.3. Sağlıkla İlgili Kişisel Verilerin Elde Edilmesi	172
2.3. Dini ve Siyasi Görüşlerle Sendika Üyeliğine İlişkin Kişisel Veriler.....	173
2.3.1. Dini Görüşe İlişkin Kişisel Veriler.....	174
2.3.2. Siyasi Görüşe İlişkin Kişisel Veriler	174
2.3.3. Sendika Üyeliğine İlişkin Kişisel Veriler	175
2.4. İşe Alımda Uygulanan Test ve Sınavlarla İlgili Kişisel Veriler..	176
2.4.1. Alkol ve Uyuşturucu Testleriyle İlgili Verilerin İşlenmesi	176
2.4.2. HIV/AIDS Testleriyle İlgili Verilerin İşlenmesi.....	179
2.4.3. Psikolojik Testlerle İlgili Verilerin İşlenmesi.....	181
2.4.3.1. Kişilik Testleriyle İlgili Verilerin İşlenmesi.....	181
2.4.3.2. Dürüstlük Testleriyle İlgili Verilerin İşlenmesi	182
2.4.3.3. Psikolojik Testlerin Değerlendirilmesi.....	182
2.4.4. Genetik Testlerle İlgili Verilerin İşlenmesi	183
2.5. İşverenin Üçüncü Kişilerden Elde Ettiği Bilgilerin İşlenmesi .	184
3. ÇALIŞMA SÜRECİNDE KİŞİSEL VERİLERİN DEĞERLENDİRİLMESİ.....	185
3.1. İşçinin İzlenmesi ve Gözetlenmesiyle Elde Edilen Verilerin İşlenmesi.....	188

3.1.1. Kamera İle İzlenmeyle Veri Toplama	189
3.1.2. Biyometrik Sistemle İşyerinde Gözetlenmeyle Veri Toplama.....	192
3.1.3. İşyeri Dışında Elektronik Yer Belirleme Sistemleri İle Gözetlenmeyle Veri Toplama.....	194
3.2. İşçinin Elektronik İletişiminin Gözetlenmesiyle Veri Toplama	195
3.2.1. Telefon Kayıtları İle Elde Edilen Verilerin Toplanması	195
3.2.2. İnternet Kullanımından ve E-mail Kayıtlarından Elde Edilen Verilerin Toplanması	198
4. İŞÇİNİN KİŞİSEL VERİLERİNİN KORUNMASI HAKKI	203
4.1. İşçinin Kişisel Veriye Ulaşma ve Bilgi Edinme Hakkı.....	203
4.2. İşçinin Kişisel Veriyi Düzeltme veya Silme Hakkı	205
4.3. İşçinin Kişisel Veriye İtiraz Hakkı.....	208
4.4. İşçinin Kişisel Veriyi Yasaklama Hakkı.....	208
5. İŞVERENİN KİŞİSEL VERİLERİ VE KİŞİSEL VERİLERİ KORUMAYA İLİŞKİN YÜKÜMLÜLÜKLERİ	209
5.1. İşçiyi Bilgilendirme Yükümlülüğü.....	209
5.2. İşçi Hakkında Otomatik Sistemin Karar Vermesinin Sorumluluğu.....	211
5.3. Kişisel Verilerin Güvenliğinden Doğan Sorumluluk	212
SONUÇ	217
EKLER.....	223
KİŞİSEL VERİLERİN KORUNMASI KANUNU	223
95/46/AT SAYILI KİŞİSEL VERİLERİ KORUNMASI DİREKTİFİ250	
KAYNAKÇA	277